

Hjortronbladet

Vittangiveckan

Sommarprogram 2009

Arrangörer: Föreningarna i Vittangi

Lördag 18 juli Veteranfotboll

Söndag 19 juli Cykellopp

Måndag 20 juli Försvarsutbildarna—Hemvärmsveteraner

Tisdag 21 juli Barnens dag

Torsdag 23 juli Fisketävling och allsångsaffon

Fredag 24 juli Röda korset och föredrag om Pajalagruvan

Lördag 25 juli Hembygdsdag, grillaffon och marknadsdans

Söndag 26 juli Kivitiäva Soppero

Måndag 27 juli Föreläsning av gästtalare

Tisdag 28 juli Föredrag om Kirunaflytten

Tisdag—onsdag 28–29 juli Sommarkmarknad och övn.skjutning. Gratis marknadspåsar för föreningar

Onsdag 29 juli Talangjakt och avslutning "Vittangiveckan"

STÅENDE PROGRAM

lördag 18 juli t.o.m. onsdag 29 juli Tipspromenad

måndag 20 juli t.o.m. fredag 24 juli

och måndag 27 juli t.o.m. onsdag 29 juli

Loppis, utställning och sommarcafé Suupalo

Ett mer detaljerat program kommer att finnas på affärer, bensinstationer, hos arrangerande föreningar och på bl.a. hembygdsföreningens hemsida.

Foto Alf Josefsson

"Vanhan Heikkun aitta" / "Gammel Hendriks häbre."

Detta är den äldsta bevarade byggnaden i Vittangi. Den uppfördes i början av 1700-talet av Hendrik Hindersson, son till Vittangis grundare Hendrich Mickelsson Kyrö.

Aittan användes som förvaringsbod för fisk och vilt. Den har stått i västra bydelen, "Ollasbyn", och förvärvades av hembygdsföreningen i samband med Vittangis 300-års jubileum 1974.

Byggnaden har ett speciellt utformat litet hål uppe vid taknocken. Det skulle symbolisera någon skyddsande, som enligt folktron skonade folk och fä från olycka och höll ovälkomna väsen borta från gården. *Martin Uvén*

Fortsättning på det mytomspunna kriget som sprängde riket:

I Hjortronbladet decembernenumret 2008 slutade kriget med att den svensk-finska armén inledde den långa marschen bakåt, den 13 december 1808 lämnade de svenska förbanden finsk jord och de båda arméerna gick i vinterkvarter kring Kemi och Torne älvar. Under vintern 1809 cirkulerade rykten om att Alexander 1 och Napoleon planerade att stycka Sverige i två delar. Kungen avsattes och hertig Karl tog omedelbart över regeringen, han kröntes senare till Karl XI och en ny regeringsform antogs 1809.

Ryssarna anföll i mars 1809 Sverige på tre olika fronter: först mot Åland, sedan över Kvarken mot Umeå och slutligen över Torneå mot Kalix den 23 mars. I Kalix undertecknades en konvention att de tre svenska brigaderna lade ner sina vapen. Det finska förbandet överlämnade sina fanor och vapen i slutet av mars i Kemi. I mitten av maj kapitulerade Skellefteå och snart därpå intogs även Umeå. Medan ryssarna brottades med tilltagande underhållsproblem anlände svenska militära förstärkningar sjövägen till Ratan norr om Umeå. Marschen gick söderut via Sävar där den ryske befälhavaren anföll för att hindra en förening av de svenska styrkorna. Slaget vid Sävar blev ett svenskt nederlag trots numerärt överläge. Efterföljande dag stod det blodiga slaget vid Ratan som slutade med ryskt återtag. Förlusterna blev mycket stora på båda sidor – svenskarna förlorade 1 000 man och ryssarna 1 500. Fred slöts med Ryssland i Fredrikshamn, Hamina, den 17 september 1809. Sverige avträdde Finland och en del av egentliga Sverige, från finska gränsen till Torneå och Muonio älvar.

Sverige och Danmark slöt fred i Jönköping utan landavträdelser den 10 december 1809. Fred slöts med Frankrike den 6 januari 1810 i Paris. Sverige tvingades in i det så kallade kontinentalsystemet, det vill säga en handels blockad mot England. Detta var ett stort avbräck för Sverige eftersom England var en av rikets viktigaste handelspartner. Detta var slutet på Sveriges stora krig...

Nu under sommaren och hösten kommer märkesåret 1809 att firas på olika sätt och platser i Norr- och Västerbotten. Håll uppsikt i tidningarna var och när året skall ihågkommas.

I Haparanda-Torneå kommer Pohjanens opera över krigsåren att spelas i sommar. Upp efter Torne-Muoniodalen kommer det att vara i Torneå Gränsidentitet 12-13 september, i Muonio Rajaton raja 19-20 september och i Karesuando 26-27 september 2009.

Freden i Fredrikshamn den 17 september 1809. Undertecknad har varit till Fredrikshamn under tiden 21-25 maj 2009 och sett staden och omgivningen där freden undertecknades.

Vi besökte även det största försvars-byggnadsarbetet från krigsåren 1940-42 Salpalinjaa, men det är en annan historia.

I nästa Hjortronblad kommer jag att berätta fortsättningen om det krig som Sverige deltagit i efter finska kriget, nämligen Napoleonkriget.

Norrbottnens Norra Försvarsutbildningsförbund kommer att göra en resa till någon av dessa platser, under hösten 2009, följ med!

På återseende och återhörande.

alf josefsson

Medalj i silverfärgad legering ø 31 mm
Fränsida. Finska texten motsvarar svenska texten längs periferin.

Medalj i silverfärgad legering ø 31 mm
Slås med verktyg från 1909.

Minnesmynt 1 krona 1809—2009

VÄG VITTANGI-KOKKAJÄRVI

LITE VÄGHISTORIA

DEL 2 AV EN ARTIKEL I 3 DELAR

SKRIVEN AV BROR PETTERSSON 2009

Ersättningen för terrasseringen varierade efter bedömd svårighet från 60 öre till något över 1 krona per längdmeter terrasserad väg under året 1895. Sporadiska dagsverken var det förstås också bland allt betingsarbete och ett dagsverke avlönades med 2 kronor. Om häst var med hade den också 2 kr. Och var det 8 timmars då? Lite knorr var det nog hos betingsarbetarna. Direktionen tillkännagav vid möte den 11 september 1895 att arbetena ofördröjligen påbörjas, att den som till måndag den 16:e ds icke påbörjat åtaget arbete eller efter någon tids arbete lämnat sitt beting finge föga sig i att direktionen i så fall anser arbetet brutet och överlämnar betinget åt annan, utan ersättning till den försumlige för möjligen verkställt arbete på betinget. Det var ord och inga visor. Med prästen och länsmannen i ledningen hade väl auktoriteten och respekten sin plats. Direktionen kunde dock finna skäligen tillmötesgå anspråk. Arbetarna här slapp väl att trampa och gräva i jäslera, men det kunde vara stengt och hårt i backen. Så ansåg väl drygt tiotal betingstagare på sträckningen vid Perälombolo där det också är stenbunden mark och begärde därför få högre ersättning. Vid möte den 5 oktober beslöt direktionen skäligen villfara en del betingstagares fordran på för högre betingsersättning. Man sökte nog anpassa vägen efter omständigheterna till terrängen. Påföljden var en krokig väg. Man undvek sankmark och myrmark sökte man torrlägga så mycket som möjligt. Större sten benämnd kummel i vägbanan ersattes extra med 2 – 6 kr. Det behövde också anläggas vägtrummor. De upphandlades med kontrakt med arbetsbeskrivning, sektionläge i väglinjen, dimensioner och antal. Det var stentrummor, 12 till antalet och de flesta med måtten 0,6 x 0,6 x 5 m, några 0,5 x 0,5 x 4,5 m. Det var kilad sten som skulle läggas på fast mark med 2 dm stengrund lagda på höjden i ett eller högst två skift och bredd 4 – 5 dm. Däckstenar ovanpå i 1 m bredd. Vid trumman vingmurar till 1 m:s höjd med minst 2 dm stenstorlek. Det var Karl Johansson som för en summa av 540:- kr full likvid åtog sig de tolv trummorna. Kontraktet undertecknades den 15 oktober 1895 av honom och J. Hultin för direktionen med två vittnen för namnteckningarna. Med samme Karl Johansson skrevs också under på samma vis samma dag 15 oktober ett kontrakt

att mura en bro vid sekt. 8+075 med spännvidd 2 m och höjd 1,8 m, hela brons kubikmassa var 25 kubikmeter och en bakmur på 6 kubikmeter. Full likvid var 372:- kr. Arbetstiden var till 1 juni 1896. Men här var det raska tag. Kontrollanten ingenjör Wennerström från Gällivare har för räkning "Inspektionsresor för stenarbeten" genom ombudet Göran Hansson bekommit 30:- kr den 24 november 1895. Kontraktet stipulerade att efter fullgjort arbete som blivit avsynat och godkänt utbetalas full likvid för åtaget arbete. Karl Johansson kvitterade ut 540:- kr för stentrummorna och för brobygget 372:- kr den 11 december 1895. Till dessa trummor hörde också avledningsdiken för vattnet. De var separata objekt som ersattes vanligen med 20 – 25 öre per m. Under sommaren 1896 var terrasseringsarbetet klart, det verkar också då varit en betingstaxa på 1,75 kr per löpmeter. Till hösten skulle nu den färdiga terrasseringen påföras ett gruslager. Det blev ingenjör Göran Hansson som anställdes härtill. Han var redan tidigare engegerad i vägprojektet. Han ritade en ny "vägrulle" med en vacker text, hans handstil var ovanligt sirlig och elegant. En forna tiders skönskrivare. Liksom tidigare var det fråga om beting på olika långa sträckor. Det omfattade totalt drygt 10000 löpmeter väg, en del naturgrusiga terrasseringsarbeten uteslöts. Bland de c:a 12 betingstagarna synes många ha varit från Masugnsbyn. Den störste betingstagaren var en E. Koivuniemi med inte mindre än 1600 löpmeter som påförts drygt 1000 kubikmeter och kubiken betalades med dels 0,85 kr och dels 0,92 kr, totalt 927:- kr. Arbetet var slutfört i december månad. Arbetet med grusningen utfördes sent på hösten och under förvintern. Man kan lätt föreställa sig att det var ett intensivt arbete längs väglinjen med grusbrytning, körkarlar, hästar och kärror att klara det hela före vintern. Varje löpmeter skulle påföras 0,5 – 1 kubikmeter grus.

Del 3 av 3 fortsätter i nästa nr av Hjortronbladet.

Fotograf okänd

Styrelsen:

Ordförande: Stefan Råman
 Vice ordförande: Dan Björkhed
 Sekreterare: Emma Määttä Lagerlöf
 Vice sekreterare: Gerhard Björkman
 Kassör: Per Wideholm
 Husmor: Gudrun Uusitalo
 Ledamot: Ivan Björkhed (f. bysamfälligheten)

Suppleanter

Bror Ragneberg
 Reeta Kasurinen
 Vanja Stjernklev
 Leif Väitalo
 Siv Niemi
 Göran Renblom (f. bysamfälligheten)

Hedersordförande: Helge Hansi**Revisorer:**

Margareta Winman
 Erik Holma (Ordinarie bysamfälligheten)
 Alf Josefsson (Suppleant)
 Lars Berggren (Suppleant bysamfälligheten)

Styrelsemöten:

Första tisdagen varje månad, utom juli.
 Medlemsmöten 2 ggr/år

Hjortronbladet

Medlemsblad för Vittangi
 Hembygdsförening
 Centralvägen 63, 98010 Vittangi
 E-post: info@vittangihembygd.se
 Hemsida: www.vittangihembygd.se
 Tel. Suupalo 0981-10050
 Tel. Ordförande 0981-10034

I redaktionen för detta nr:

Stefan Råman
 Vanja Stjernklev
 Bror Ragneberg
 Alf Josefsson
 Per Wideholm

Ansvarig utgivare: Stefan Råman
Layout och redigering: Per Wideholm

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Ja då var det äntligen sommar och solen står högt över horisonten och det spritter av liv i naturen. Det är nästan för vackert! Nu i skrivandets stund så jobbar vi för fullt med sommarens program och olika evenemang som kommer att hållas här på Suupalo. Vi har även ett finger med i planeringen av "Vittangiveckan", som kommer att inledas med start den 18 juli till den 29 juli. Vi kommer att ha öppet caféet under hela sommaren, så att alla kan besöka oss. I år firar vi traditionell hembyggsdag den 25 juli som hålls

på hembygdsområdet. Vi kommer även att ha vissa evenemang för barn som till exempel koj byggarläger och fisketävling med mera.

Ordförande

Stefan Råman

Suupalo Sommarcafé och loppis

Håller öppet
 Helgfri mån—fred
 10.00—15.00

Varmt välkomna

Plantor

Om ni har perenna (fleråriga) plantor över så tar vi gärna emot dem.

Gudrun o Siv

Vittangi marknad

28 och 29 juli 2009

Boka marknadsplats

0730461626

Medlemsavgiften 2009.

Hjälp oss, vi behöver alla medlemmar för överlevnaden av Suupalo området. Har Du tappat bort inbetalningsavin så kan Du få ett nytt.

Tack för att Du ställer upp.